

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України до проєкту Закону України
«Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо
вдосконалення окремих положень у зв'язку із здійсненням спеціального
досудового розслідування»
(реєстр. № 2164 від 20 вересня 2019 року)

Міністерство юстиції України підтримує проєкт Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо вдосконалення окремих положень у зв'язку із здійсненням спеціального досудового розслідування» (далі – проєкт Закону) з **урахуванням таких зауважень.**

1. Проєктом Закону пропонується доповнити статтю 197 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) новою частиною четвертою, згідно з якою строк дії ухвали та строк тримання під вартою не зазначається в ухвалі слідчого судді, суду про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою стосовно підозрюваного, обвинуваченого у разі наявності постанови про оголошення його у розшук у випадку якщо підозрюваний ухиляється від явки до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду та існують обґрунтовані підстави вважати, що він виїхав до іншої країни або до тимчасово окупованих територій України.

На порушене проєктом Закону питання поширюється стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), яка гарантує право на свободу та особисту недоторканість.

У зв'язку з цим слід зазначити, що на сьогодні існує численна практика Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) щодо України, якою було встановлено порушення державою-відповідачем статті 5 Конвенції, що необхідно враховувати при формуванні норм законодавства стосовно обмеження права на свободу.

Наприклад, у справі «Харченко проти України» (заява № 40107/02, остаточне рішення від 10 травня 2011 року) Європейський суд зауважив, що хоча національний суд залишив без змін обраний заявникові раніше запобіжний захід у вигляді тримання під вартою, він не встановив, на який строк продовжується таке тримання заявника, і не вмотивував свого рішення. Через це заявник залишився у стані невизначеності щодо підстав тримання його під вартою після зазначеної дати (пункт 75 рішення).

Також Європейський суд у своєму рішенні у справі «Слоєв проти України» (заява № 17283/02, пункт 50, рішення від 06 листопада 2008 року) наголосив, що практика тримання обвинувачених під вартою без конкретного юридичного підґрунтя або за відсутності чітких норм, які б регулювали такі питання, в результаті може призвести до позбавлення осіб свободи протягом необмеженого часу без відповідного дозволу суду і відповідно є несумісною з принципом юридичної визначеності та принципом захисту від свавілля, які закладені у Конвенції і впливають з принципу верховенства права.

З огляду на наведене запропоновані проєктом Закону доповнення до статті 197 КПК не відповідають статті 5 Конвенції.

2. Проектом Закону пропонується внести зміни до частини четвертої статті 183 КПК та передбачити, що при обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо підозрюваного, обвинуваченого у разі наявності постанови про оголошення його у розшук з вищезазначених підстав розмір застави не визначається.

Вказані зміни є необґрунтованими та позбавляють можливості слідчого судді, суду при обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою враховувати обставини конкретної справи та визначати розмір застави, яка буде достатня для забезпечення виконання підозрюваним, обвинуваченим обов'язків, передбачених КПК.

3. Проектом Закону пропонується внести зміни до статті 281 КПК та передбачити у пункті 2 частини першої цієї статті, що слідчий, прокурор оголошує розшук підозрюваного, якщо під час досудового розслідування підозрюваний ухиляється від явки до слідчого, прокурора, слідчого судді чи суду та існують обґрунтовані підстави вважати, що він виїхав до іншої країни або до тимчасово окупованих територій України.

Разом з тим вказаними положеннями проекту Закону не передбачено, що оголошення підозрюваного у розшук у випадку ухилення його від явки до слідчого, прокурора можливе за умови його належного повідомлення про виклик до слідчого, прокурора.

Таким чином, зазначені положення проекту Закону можуть призвести до безпідставного оголошення підозрюваного у розшук та порушення його прав під час кримінального провадження.

4. Проектом Закону пропонується внести зміни до частини першої статті 297⁴ КПК та передбачити, що у разі наявності підстав для здійснення спеціального досудового розслідування, передбачених КПК, відмова у задоволенні клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування не допускається.

Разом з тим зауважуємо, що встановлення обов'язку слідчого судді задовольняти клопотання про здійснення спеціального досудового розслідування та неможливість відмови у його задоволенні у вищезазначених випадках не узгоджуються з частиною першою статті 94 КПК, відповідно до якої, зокрема, слідчий суддя за своїм внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на всебічному, повному й неупередженому дослідженні всіх обставин кримінального провадження, керуючись законом, оцінює кожний доказ з точки зору належності, допустимості, достовірності, а сукупність зібраних доказів - з точки зору достатності та взаємозв'язку для прийняття відповідного процесуального рішення.

Таким чином, вказані положення проекту Закону є недоцільними.

Також з огляду на те, що Державне бюро розслідувань з 27 листопада 2018 року почало свою роботу, внесення змін до пункту 20¹ розділу XI «Перехідні положення» КПК є неактуальним.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА